

O razmerju med socialnim delom in politiko smo v tem časopisu že precej pisali, a tema seveda še zdaleč ni izčrpana, in sicer prav zaradi tega, ker se to razmerje zmerom znova vzpostavi v sami vsakdanji praksi socialnega dela. »Politika« tu ne pomeni zgolj območja politične moči, ki tako ali drugače regulira prakso, temveč pomeni zlasti politično prakso kot nujni in bistveni sestavni del vsakega prizadevanja za izboljšanje položaja pomoči potrebnih ljudi, ki presega dajanje miloščine. Pa celo slednje ima svoje mesto v političnem univerzumu, kakor nas pouči zgodovina.

In tu je dejansko ključ: če govorimo o »prizadevanju za izboljšanje položaja pomoči potrebnih ljudi«, ne smemo pozabiti, (1) da so bili »pomoči potrebni« ali »ogroženi«, kakor jim včasih rečemo, v zgodovini pogosto identificirani kot tisti, ki pravzaprav ogrožajo (bodisi družbeni red bodisi vsaj »občutek za red«), (2) da je definicija »boljšega položaja« povsem odvisna od prevladujočih vrednosti v danem družbenem-političnem sistemu in (3) da ima vsako »prizadevanje« svoje motive, pri čemer so bolj od deklariranih pomembni tisti, ki jih določa sam položaj subjekta »prizadevanja« in ki vzvratno vplivajo na njegov položaj. Pri tem pa je »prizadevanje za izboljšanje položaja pomoči potrebnih ljudi« pravzaprav ena od prijaznejših opredelitev področja...

Marsikaj o tem zvemo iz članka Vita Flakerja, ki se ukvarja z zgodovino »totalne ustanove«. Povezava med »dajanjem pomoči« in političnim poljem se redko pokaže tako jasno kakor tedaj, ko pogledamo, kako so te stvari nastajale, kako so se oblikovali koncepti, kako so stvari, ki jih imamo danes za samoumevne oblike pomoči, spočetka merile drugam... Razlikovanje »pomoči potrebnih« od vseh drugih (podložnikov, državljanov itn.) je vpeto v politični diskurz, hkrati pa razlikovanje med njimi samimi, naj bo (strokovno) še tako razdelano, nikoli ne postavi pod vprašaj, kaj šele odpravi tistega, kar jih v tem diskurzu ideološko poenoti: njihove »drugačnosti«.

Če torej to razlikovanje definira politični status »pomoči potrebnih«, se pravi, razmerje moči, v katerem so slednji vedno pač le sprejemniki pomoči in že s tem potisnjeni v podrejen položaj, potem bo pot za spremembo tega razmerja prav politična emancipacija. »Politična« v tem smislu, da vzpostavi politično delovanje, katerega namen je preprečiti, da bi mehanizmi stigmatizacije in diskriminacije po inerciji delovali naprej, in omogočiti, da bi subjekti emancipacije prišli do besede in ne bili več odvisni zgolj od politične volje takih ali drugačnih oblasti, ki urejajo za te subjekte življenjsko pomembne zadeve. Politična emancipacija psihiatričnih pacientov se je pri nas začela z vzpostavitvijo (in konceptom) (samo)zagovorništva, ki se začne s tem, da ljudje spregovorijo o svojih izkušnjah s službami za duševno zdravje in da to dobi ustrezno težo pri oblikovanju in spreminjanju teh služb. V tem je pomen raziskave, o kateri v svojem članku poroča Tanja Lamovec.

S politično emancipacijo je očitno v tesni zvezi tudi poklicna etika, kolikor je cilj slednje varovanje (pravic) uporabnikov, saj je ena najbolj bistvenih pravic uporabnikov ta, da se njihove pripombe, ugovori, predlogi itn. slišijo. Tudi če poklicna etika na prvi pogled ni več tako odvisna od politike, kakor je bila npr. v realnem socializmu (spomnimo se sovjetske psihiatrije), neka zveza ostaja, zlasti pa ostaja vprašanje, koliko je v to etiko vključena odgovornost do uporabnikov. Da bi to dosegli, uporabniki dejansko nimajo druge poti, kot da s pomočjo politične emancipacije postanejo sogovernik stroke. Seveda pa vsa stvar v praksi nikakor ni brez protislovij in dvoumnosti; to na primeru pokaže Srečo Dragoš. Najbrž ni ključa, po katerem bi lahko enkrat za vselej uredili ta razmerja, zato je poklicna etika, prav kakor politična emancipacija, videti trajen in odprt projekt.

Zelo opazna je politična razsežnost rasističnih, nacionalističnih ipd. ideologij, ki se manifestirajo npr. v napadih na priseljence ali druge marginalizirane družbene skupine. V Nemčiji imajo s tem pojavom, ki tudi pri nas ni neznan (vendar je v socialnem delu precej neraziskan), že precej izkušenj, zato objavljamo prispevek, ki ga je za lansko

PROLOG

mednarodno številko tega časopisa napisala berlinska psihologinja Birgit Rommelspacher. Pojav ima strahovite implikacije za socialno delo, saj od socialnih delavk in delavcev zahteva, da kaj ukrenejo proti njegovim vzrokom, če nočejo venomer le naknadno gasiti požarov, ki niso zgolj metaforični.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna. Vendar pa je vsebina, ki je v tem časopisu predstavljena, dobro usmerjena in vsebinsko ustrezna. Vendar pa je vsebina, ki je v tem časopisu predstavljena, dobro usmerjena in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna. Vendar pa je vsebina, ki je v tem časopisu predstavljena, dobro usmerjena in vsebinsko ustrezna. Vendar pa je vsebina, ki je v tem časopisu predstavljena, dobro usmerjena in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna. Vendar pa je vsebina, ki je v tem časopisu predstavljena, dobro usmerjena in vsebinsko ustrezna. Vendar pa je vsebina, ki je v tem časopisu predstavljena, dobro usmerjena in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna. Vendar pa je vsebina, ki je v tem časopisu predstavljena, dobro usmerjena in vsebinsko ustrezna. Vendar pa je vsebina, ki je v tem časopisu predstavljena, dobro usmerjena in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

Obstajajoči znanstveni vsebini, ki jih je potreben raziskati in razložiti, so vsekakor vredni, vendar pa ne vsebujejo vseh potrebnih elementov, da bi bila vsebina dovolj podrobna in vsebinsko ustrezna.

This journal has already published a number of papers dealing with the relationship between social work and politics, but of course the subject is far from exhausted, because this relationship is continuously reconstituted in everyday social work practice. The term »politics« does not only refer to the sphere of political authority that regulates practice, but also and mainly the political practice as the unavoidable and essential part of any endeavour beyond charity to improve the situation of the people who need help. But even charity has a place in the political universe, as history teaches us.

And here, in fact, is the key: while talking about »endeavours to improve the situation of the people who need help«, it should not be forgotten (1) that those who »need help« or are threatened in some ways have often in history been identified as those who in fact threaten (either the social order or at least some »sense of order«), (2) that the definition of an »improved situation« wholly depends on the dominating values within the given social-political order, and (3) that there are motives to every »endeavour«, those determined by the very position of the subject of »endeavour« and reaffirming this position being much more important than the pronounced ones. Yet »endeavours to improve the situation of the people who need help« is one of the kinder definitions of the field...

Much about this can be found in Vito Flaker's paper, discussing the history of the »total institution«. The link between »providing help« and the political field is rarely seen as clearly as when we observe how these things emerged, how concept have been established, how what is now considered unthinkable as an evident form of help originally had other aims... The distinction of »the needy« from everybody else (other subjects, citizens etc.) is tied up with political discourse, but at the same time, the distinction amongst »the needy« themselves, however well articulated (within different professions), never puts in question, much less abolishes that which ideologically unifies them within that discourse: their very »difference«.

If, therefore, this distinction defines the political status of »the needy«, that is, a relationship of power in which the latter are always mere receivers of help and thereby automatically in an inferior position, then the way of changing this relationship is political emancipation. »Political« in the sense of establishing a political action with the purpose of preventing the mechanisms of stigmatisation and discrimination to continue by inertia, and of empowering the subjects of emancipation, releasing them from their dependency on the political will of this or that authority on their lives. Political emancipation of psychiatric patients in Slovenia has begun with the establishment (and the concept) of (self-)advocacy, and this in turn begins with the people speaking out about their experiences with mental health services and with the changes this forces upon the formation of the services. This is what the research reported by Tanja Lamovec signifies.

No doubt professional ethics is very much related with these issues, inasmuch as its purpose is the protection of (the rights of) users, essentially including that their comments, objections, suggestions etc. be heard. Even though professional ethics no longer seems to be depending on politics as it used to be, for example, in real socialism (Soviet psychiatry immediately springs to mind), a link remains, but what essentially remains is the question of how much a professional ethics includes responsibility towards users. To achieve this, the users actually have no other means than by way of political emancipation establish a dialogue with the profession. Surely, the whole thing is still far from being free of contradictions and ambiguity; this is demonstrated on an example by Srečo Dragoš. There is probably no single key through which these relationships could be regulated once and for all, and consequently professional ethics, just as political emancipation, seems a permanent and open-ended project.

There is a notable political dimension of the racist, nationalist and similar ideologies underlying the attacks on immigrants and other marginalised social groups. Such attacks, certainly not unknown (but as yet rather unstudied within social work) in this country, have been a recurring experience in Germany; to learn from it, we publish Berlin psychologist Birgit Rommelspacher's paper which was originally written for the last year's issue of Perspectives of Social Work, the international edition of this journal. The phenomenon has huge implications for social work, as it demands of social workers to challenge its causes rather than merely trying subsequently to put out the fire, and not merely in the metaphorical sense.